

Ljubljana, 28.04.2026

ZDUS

Zadeva: Poročilo iz službene poti EURAG konferenca Copenhagen 22.- 26.4.2026

V času od 22.-26.4.2026 se je v Copenhagnu odvijala konferenca na temo » Skupaj za enakost, sodelovanje in dostojanstveno življenje v starosti.

Konferenca sva se udeležili: ga. Zdenka Jan, predsednica ZDUS in Andreja Gorše Lotrič, gen. sekretarka ZDUS.

Konferenca je potekala v organizaciji danskih seniorjev, globalnih seniorjev in EURAG-a. Številčno udeležbo so sestavljali člani in predstavniki upokojenskih združenj iz Avstrije, Švice, Latvije, Nizozemske, Poljske, Francije, Grčije, Irske, Islandije, Ukrajine, Litve, Danske, Češke, Albanije, Danske, Izraela in Slovenije, skupno se je zasedanja udeležilo 17 držav od 27 članic.

Na spoznavnem večeru nam je g. Povl Anker Andersen kot eden izmed glavnih organizatorjev konference pojasnil, da celotna organizacija temelji na želji, da udeleženci spoznamo in začutimo kako živijo danski upokojenci.

Prvi dan po prihodu se je odvijala EURAG konferenca pod vodstvom g. Dirka Jarréja, predsednika EURAG (European Federation of Older Persons). Seznanil nas je z dejstvom, da je bila organizacija EURAG še pred nekaj leti tik pred ukinitvijo, vendar jo je ožja skupina prostovoljcev uspela rešiti in je sedaj ponovno v vzponu. V tem času je EURAG izgubil tudi članstvo v posvetovalnem telesu Združenih narodov. Kljub sedanjim naporom vodstva EURAG, UN želijo, da se združenje od sedaj najprej dokaže s svojim delom in bodo nato ponovno presojali o vabilu. Nekaj težav je bilo z ureditvijo pravnega statusa združenja, saj je edina pravna podlaga mednarodne organizacije znotraj Evrope v Luxemburškem pravu (v okviru njihove Gospodarske zbornice), zato je EURAG sedaj registriran v tej državi.

EURAG se financira iz članarin, državnih sredstev in donacij velikih podjetij, temelji pa na prostovoljskem delu.

V nadaljevanju je g. Jarré izpostavil pomen Pariške deklaracije, ki je bila sprejeta na EURAG konferenci v Parizu leta 2025, kjer so udeleženci razpravljali o najpomembnejših težavah upokojencev in sprejeli novo opredelitev poslanstva in ciljev EURAG-a:

Poslanstvo in cilj EURAG-a je braniti polno uživanje vseh temeljnih pravic starejših in spodbujati njihovo kakovost življenja v družbi v vseh socialno ekonomskih in kulturnih vidikih, pri čemer se zavzema zlasti za ohranjanje neodvisnega, samostojnega življenja ter krepitev njihovega položaja in vključevanja v družbo z izboljšanjem njihove udeležbe v procesih, ki določajo njihove življenjske razmere. V praksi to pomeni, da je namen EURAG-a razložiti odločevalcem na vseh področjih življenja, kaj je staranje, kako družbeni odnosi omejujejo temeljne pravice starejših, s katerimi težavami in ovirami se starejši srečujejo tekom staranja, kakšne so njihove posebne potrebe in želje in kaj lahko in bi morali storiti različni akterji na različnih področjih človeškega obstoja za izboljšanje življenjskih razmer starejših. Več o deklaraciji: <https://eurag-europe.net/wp-content/uploads/2026/03/EURAG-2025-Paris-Declaration.pdf>.

Predsednik je v nadaljevanju prosil tudi za potrditev novega blagajnika, saj je dosedanji zaradi starosti odstopil s funkcije. V izvolitev je predlagal g. Pavl Ankerja Andersena iz Danske. Ker člani niso prejeli razpisa, niti bili o predlogu za kandidata predhodno obveščeni, je Irska predsednica upokojencev ga. Mai Quaid opozorila, da je potrebno vsaj vprašati, ali je še kakšna druga kandidatura. Ker drugih kandidatov ni bilo, so člani za novega blagajnika potrdili g. Andersena.

Ga. Dana Steinova, generalna sekretarka EURAG, je udeležence povabila k sodelovanju na usposabljanju za trenerje »Treninga spomina«, ki bi v nadaljevanju lahko samostojno vodili tovrstne treninge za starejše. Tečaj poteka v angleškem jeziku in v treh dneh predstavi 12 x 45 minutnih vadb za spomin. Namenjen je vsem, ki se želijo izogniti kratkoročnim izpadom spomina in si zapomniti imena, obraze, nakupovalne sezname, telefonske številke,...

EURAG je pred nekaj leti doniral sredstva za nakup dveh krav v Ukrajini, zato nam je Ga. Galina Poliakova iz Ukrajine povedala, da sta kravi dobro, med tem sta povrgli dva telička, ki sta bila vzrejena in prodana, sredstva pa namenjena za ogrevanje v domu za starejše. Prav tako imajo stanovalci vsak dan na voljo sveže mleko. Kravi sta ponovno breji in zdravi.

Ga. Pulain iz Poljske je predstavila okvirni program naslednjega srečanja, ki se bo v septembru 2026 odvil v Lodž-u na Poljskem. Ga Steinova pa nas je obvestila, da bodo naslednja srečanja v letu 2027 v mesecu aprilu na Dunaju (Healthy Food for Happy Ageing), v mesecu septembru na Nizozemskem (Influence of Music on your Brains) in leta 2028 v Sloveniji, kar je bilo predhodno obljubljen s strani ge. Jožice Puhar.

Popoldne smo se iz prostorov danskih upokojencev sprehodili mimo pokopališča Assitens, kjer smo obiskali grob H. C. Andersena do Mestne hiše. V mestni hiši nas je sprejel g. Klaus Mygind, podpredsednik Mestnega sveta (Green Left) skupaj z vodjo Sveta za starejše meščane go. Kirsten Nissen. Predstavila sta nam delovanje Mestnega sveta v katerem so popolnoma enakovredno zastopani moški in ženske. V Mestnem svetu je vedno vsaj 5 predstavnikov starejših. Izvoljeni so na lokalni ravni pod pogojem, da imajo dolgoletne predhodne izkušnje za delo s starejšimi in so starejši od 63. let. Izjemno pomemben je tudi Svet za starejše, katerega morajo vse delovne skupine znotraj Mestnega sveta obvezno vključevati v vse razprave in predloge ter upoštevati njihova mnenja in stališča.

Tretji dan je bil v celoti posvečen EURAG konferenci, ki se je odvijala v prostorih danskega parlamenta. Krovna tema: Prihodnost starejših – aktivno staranje in civilna udeležba v spreminjajoči se Evropi. Evropa se stara, toda starejši so in želijo biti vedno bolj aktivni v demokratičnih razpravah in pri socialnem razvoju. Razprave so vključevale raziskovalce, politike in predstavnike mladih. Naša gostiteljica ta dan je bila ga. Kirsten Normann Andersen, članica danskega parlamenta (Green Left), ki nas je tudi pozdravila. V nadaljevanju nam je ga. Anette Tybjerg – Jeppesen (psihologinja in raziskovalka) predstavila pomembnost medgeneracijskega sodelovanja. Živimo in ostajamo zdravi dlje kot generacije pred nami, toda še vedno se starejši srečujejo z negativnimi stereotipi in marginalizacijo. »Starizmi«, ki vplivajo na naše zdravje in kakovost življenja, zato je pomembno, da kot družba krepimo vezi z mlajšimi generacijami, da bi bili bolj razumljeni. Ob tem je pa se je potrebno zavedati, da moramo tudi starejši skušati razumeti mlade, njihova pričakovanja in jih upoštevati.

g. Morgens Lykketoft (bivši danski minister za zunanje zadeve in finance ter predsednik Generalne skupščine ZN) se je osredotočil na vrednote, ki se/ki jih prenašamo v prihodnost. Klimatske spremembe, naraščajoča neenakost in geopolitična trenja spreminjajo mednarodni prostor. Vrednote, ki jih lahko naša generacija prenaša na mlade, da bi bila naša prihodnost trajnostna.

Naima Yasin (generalna sekretarka mladinske organizacije SAGA) je razložila pogled mladih na demokracijo in zakaj medgeneracijsko sodelovanje krepi demokracijo v Evropi. Pri tem je večkrat poudarila, da graditev prihodnosti ni mogoča brez medgeneracijskega razumevanja in zaupanja. Mlade zelo skrbi vrzel, ki nastaja med političnimi odločitvami in realnim življenjem, kar ustvarja nezaupanje do vladnih odločevalcev. Starejše tudi pogosto vidijo kot kader, ki jim zaseda delovna mesta. Potrebno bo graditi na resničnem partnerstvu in delitvi odgovornosti ter vzpostaviti medgeneracijsko koalicijo.

Popoldanski del je bil namenjen predstavitvi stanja v Ukrajini: ga. Poliakova je poročala o prenapoljenih domovih za starejše, bolne, oslabele. Večina starejših tudi ni imigrirala v tujino, zato so se prostovoljci skupaj s mestno policijo organizirali za pomoč na domu. Imajo spisek vseh starejših oseb, ki jih po vsaki katastrofi pokličejo in preverijo ali je z njimi vse v redu. Pomagajo jim s hitrimi tečaji prve pomoči, pri zasilni obnovi domov, itd. Demografska slika je porazna: veliko smrti in nič rojstev. Želijo si, da bi se vsi tisti Ukrajinci, ki so razpolagali z velikimi osebnimi finančnimi sredstvi in tako imeli možnost odhoda v tujino, vrnili v domovino in pomagali.

Gitte Vesterlund (danski seniorji) je predstavila želje Grenlandcev po osamosvojitvi od Danske in Veronica Timbalari (Združenje novih humanistov iz Moldavije) njihove želje po vključitvi v Evropo.

Zadnji, uradni dan konference smo obiskali The Elephant House, podporni center za moške obolele za rakom, kjer se moški družijo ob petju, športu, izletih in različnih skupnih delavnicah (popravljajo kolesa, mizarijo). Moški so nam predstavili svoje aktivnosti. Center je prejel tudi več državnih nagrad. Financira jih Mesto Kobenhaven in sodelujejo z združenjem za obolele z rakom. Člani ne plačujejo članarine. Gre za izključno moški center, saj menijo, da moški dojemajo bolezen drugače kot ženske in zato za podporo pri zdravljenju potrebujejo drugačne aktivnosti, drugačno druženje in informiranje.

Tekom naših aktivnosti sva se pogovarjali z ostalimi udeleženci, saj nas je bilo kar nekaj, ki smo bili nekoliko razočarani nad programom. Pričakovali smo, da se bo odvila vsaj ena okrogla miza, na kateri bomo razpravljali o najbolj izstopajoči problematiki upokojencev in predvsem izmenjali izkušnje. Tako nama je ga. Mai Quaid povedala, da dolgotrajna oskrba na Irskem temelji predvsem na domači oskrbi. Domovi za starejše ali varovana stanovanja so izjemno draga in si jih lahko privoščijo zgolj najbogatejši. Mesečna oskrba v DSO lahko preseže tudi 15.000 EUR na mesec. Je pa po drugi strani izjemno dobro urejena oskrba na domu, ki jo financira država. Oskrbovalec pride 2 x na dan: zjutraj, ko oskrbovanca pripravi na dnevno bivanje, mu če je potrebno pripravi zajtrk, ga pomaga umiti in obleči se in mu nato pripravi vse do večera. Zvečer pride ponovno in ga pripravi na večer in spanje. Prav tako kot pri nas, imajo tudi pri njih upokojenci brezplačen javni prevoz. Imajo pa tudi organizirano javno službo, ki skrbi za najnujnejša vzdrževalna dela na nepremičnini, kjer upokojenci živijo. Tako pride na ogled inšpektor, ki na podlagi vloge preveri stanje in zabeleži nujno potrebna opravila: popravilo strehe, oken, vrat,...ter nato popravilo država tudi plača.

Posebno nama je bila všeč irska rešitev s parkirnimi mesti, kjer na prostoru za invalide lahko parkirajo tudi starejši z resnimi obolenji srca, gibal, parkinsonove bolezni ipd. Potrdilo o obolenju izda osebni zdravnik, nato se dovolilnica zaprosi prek organizacije za invalide, izda pa jo Ministrstvo za notranje zadeve. S tem je tudi starejšim omogočeno parkiranje blizu vrat v trgovino, zdravstvene ustanove ipd..

Najini vtisi so raznoliki. Nekoliko nenavadno je bilo, da vodstvo EURAG-a ni spoštovalo potrebnih procedur za izvolitev blagajnika, kot tudi, da o nekaterih aktivnostih podpredsednik Jap van der Spek iz Nizozemske ni bil obveščen. Zaznati je bilo, da o vseh pomembnih zadevah brez posvetovanja odločata predvsem predsednik Dirk Jarré in generalna sekretarka Dana Steinova, ki je veliko časa namenila promociji njenih tečajev Memory training, manj pa razgovoru s posameznimi člani in članicami. Prav tako sva pogrešali že omenjene okrogle mize ali vsaj nekaj časa namenjenega izmenjavi izkušenj in dobrih praks. Medsebojne razgovore smo tako lahko opravili zgolj tekom peš hoje do različnih krajev, kjer so se odvijale aktivnosti po programu, a je to moteče, saj smo hodili po pločniku ob prometni cestah. Več časa bi bilo zagotovo na voljo, če bi bil program organiziran tako, da bi se aktivnosti odvijale v hotelu, kjer smo bili nameščeni in ne bi izgubljali časa s hojo in javnim prevozom 2 x dnevno. Kljub temu, da je EURAG namenil zdravi prehrani starejših celotno konferenco pomladi 2027 na Dunaju, pa na Danskem nismo bili deležni ničesar razen francoskih rogljičev, sendvičev in kave, za prehrano v lastni režiji, pa zaradi obsežnega programa, ni bilo časa. Meniva, da bo zaradi najinih pomislekov, izpostavljenih v zaključku tega poročila, potreben o razmislek o pozitivnih in negativnih straneh našega članstva v EURAG-u.

Pripravila:

Andreja Gorše Lotrič